

Minden színnek és formának megvan a maga titokzatossága

Nézz és láss címmel tavaly októberben a londoni Elizabeth Xi Bauer Galériában nyílt egyéni kiállítása **Jakobovits Márta** képzőművészek. A brit főváros eme neves galériájában jelenleg is megtekinthető *A pillanat jelei* elnevezésű kompozíciója egy csoportos tárlat részeként. Március–júliusban pedig Japánba utazik néhány olyan kerámia, mely a Váradon élő és alkotó művész keze munkáját, spiritualitását, az anyaggal való különleges kapcsolatát dicséri. A kerámiázás misztériumáról, a természetközelségről, a londoni önálló tárlatáról, a tanítás örömről beszélgettünk az alkotóval.

Jakobovits Márta művészetének egyedisége, természetközelsége ragadta meg leginkább a *Nézz és láss* című kiállítás kurátorát, Maria do Carmo M. P. de Pontest. Az installációkban a kerámiaformák a természet alkotta anyagokkal élnek szimbiózisban, vizuális párbeszédet folytatva a kavicsokkal, kövekkel, növényi elemekkel. Egyfajta mimetikus viszonyról beszélhetünk, hiszen valamiképpen utánozzák egymást. Némelyik kőről például könnyszerrel azt lehetne mondani, hogy Márta kemencéjéből kikerült művészi alkotás. Némely kerámia pedig olyan, akárha a patakparton lelte volna.

Jakobovits Márta: „Zarándoklat maga az élet”

A londoni Elizabeth Xi Bauer Galéria stábja profi módon szervez. Mindenre odafigyelnek a legapróbb részletekig, az alkotások gondos kiválasztásától, majd szállításától kezdve a beharangozó híreken át a finisszázig. Hogy miként talált rá Jakobovits Mártára az angliai galéria? Mint mondta szerényen mosolyogva: „A véletlenek valahogy betoppannak az életembe, és sorsommá válnak”.

Hat évvel ezelőtt hívták meg először e londoni galériába. „A bukaresti *Arta*

folyóirat egyik lapszáma épp rendkívül sokat foglalkozott velem. Ez hívta fel rám Giulia Damiani olasz művészettörténész figyelmét, tőle kaptam aztán egy e-mailt, miszerint meghívna Londonba. Az elképzelése az volt, hogy öt országból meghív egy-egy művészt. Szerepelt a projektben például brit, izraeli, cseh művész. *Előzményekbe burkolózva* lett a kiállítás címe. Érdekes kihívás volt a tárlatra készülődés. Átnézni, milyen művészi folyamatokon mentem keresztül, mi az, ami a jelenlegi mederbe terelte, meghatározta eddigi tevékenységemet. Most pedig, a bukaresti Kortárs Művészeti Múzeumban megrendezett, *A megtett út része* című életmű-kiállításom (amely 2021. december 9-én nyílt meg, és 2022. április 24-ig lehetett megtekinteni – szerk. megj.) után egyéni tárlatra hívtak. A Bukarestben kiállított, tizenkét méteres *Zarándoklat* padló-installációm, akárcsak a kolozsvári múzeumban 2007-ben, majd a Római Román Akadémián 2015-ben, aztán a sepsiszentgyörgyi Erdélyi Művészeti Központban 2021-ben bemutatott *Zarándoklatok* előzményei a londoni meghívásnak. Egy-egy ilyen *Zarándoklat* egy alkotási szakasz megjelenítése, ahol a kerámiaformák születése, keletkezésük logikája a természeti anyagokkal való társításokból visszaolvasható. A formaalkotásra rátevéődik a mázkutatási mániám. A mázak kialakítása, egymásra rétegződése, a szín-mínőségek, textúrák befolyása állandó kísérletezésekre sarkall.”

A londoni *Nézz és láss* kiállítás egyik kompozíciója, az *Esőcseppek begyűjtése* a klímaváltozásra reagál. Márta kerámiai homokkupacokkal, faháncsal társítva, egy-egy edénykében víz csillan meg.

Jakobovits Márta művészetében visszatérő téma, újra s újra előbukkanó motívum a zarándoklás. Hogy miért foglalkoztatja ez oly nagyon? „A zarándoklat az út, valahonnan valahová, melyen különféle hatások érnek, érzetek, élmények, amelyek alakítanak, és indokolják a következő lépést. Zarándoklat maga az élet.”

Jakobovits Márta az alkotás során maximális őszinteségre törekszik. „A saját reagálásaim úgymond lefordítása érdekel. Utólag sokszor rácsodálkozom: mi szólított meg, milyen érzés, hangulat munkált bennem. Ezen attitűd hatására egyre következetesebben folytatják egymást az érzetek sugalmazására kivetített formák, formaegyüttesek. Kirajzolódnak témák: színbeli, illetve formabeli problémák vagy mindkettő.”

Jakobovits Márta színeit, tüneményes türkizeit, fémesen fénylő feketéit,

A *Nézz és láss* kiállítás londoni megnyitóján

tisztán ragyogó fehéreit nem győzöm újra és újra eleget és elégszer megcsodálni. Márta a színekről is odaadással, hatalmas szeretettel mesél. „A türkizek, kékek világa visszaviszi az embert az ázsiai és az egyiptomi kékek elképesztő világába. Kezdetől fogva izgatott a sejtelmességük. Ám a feketék sötét rejtelve, a fehérek, márványok, az aragonit, az alabástromok világa ugyancsak roppantul érdekel. És örülök, ha ráközelíthetek ezekre. Minden színnek megvan a maga titokzatossága. S egy-egy színen belül megannyi árnyalat – ami úgyszintén elvarázsol.”

A művésznő szokta is mondogatni: több élete kellene hogy legyen, s akkor sem tudna betelni a színek és formák mágiájával. A kutakodások során mindig újabb és újabb fölfedezések alakulnak ki. A formák születésének szintúgy megvan a rejtelmessége. „Vonz az egyszerű formák ereje, mágikussága. Az őskori művészetektől sokat tanultam. Ahogy egyre-másra újabb formák bontakoznak ki az idők során. Ráközelítés a megfejthetetlenre, a létezés formákon keresztüli megnyilatkozása. Tíz éve vagyok egyedül, férjem, Jakobovits Miklós öröklétbe való távozása óta, de mégsem érzem magam egyedül. Az alkotás erőd ad, belerepít egy másik dimenzióba. És örvendek, ha a munkám révén közvetíteni tudok valamit a másik dimenzióból.”

A tanítás is mindig rendkívül fontos volt számára. Ötven esztendővel ezelőtt kezdte a tanítást. Gyermekeket és felnőtteket egyaránt oktatott. Régi tanítványai, egykori diákjai mindmáig meg-megkeresik. „Pluszenergiákat adtunk egymásnak. Abszolút kölcsönös ez a tanításban. Arra is kötelez a taní-

Kövek elhelyezése a londoni vernisszázsón

tás, hogy letisztázzam a gondolataimat. A tanítványoktól kérdéseket kapok, s ez további kutatásra, fejlődésre sarkall.”

Tavaly Helle Viftrup Kristensen dán képzőművész meghívására több dániai városban kerámia alkotásairól, mázkutatásairól tartott vetítéses előadást. Emellett mesterkurzust tartott *Kapcsolatunk az anyafölddel, a világgal, az univerzummal a kerámia nyelvén* elnevezéssel. Kellemes élményekkel gazdagodva tért haza. Az emberek kedves közvetlensége, egyszerűsége, a rendkívüli szervezethez, az egymásra figyelés, a múzeumok, nagyszerű találkozások mind-mind maradandó élményt jelentettek.

Márta elújságolta: idén áprilisban egy japán kerámiamúzeumba viszik néhány alkotását a Magyar Iparművészeti Múzeum válogatásában. A Kecskeméti Nemzetközi Kerámia Stúdió (ahová rendszeresen visszajár

alkotni) gyűjteményéből választották ki Jakobovits Márta néhány munkáját a távoli Japánban, Tadzsimi város modern művészeti kerámiamúzeumában a kortárs magyar kerámiaművészetet bemutató tárlatra.

Az események sora ezzel korántsem zárul, ugyanis meghívást kapott a brassói Kék Fesztiválra: ősszel e nemzetközi képzőművészeti biennálén lesz önálló kiállítása. Brassót és környékét művészetbe öltöztetik a Kék Fesztivál idején. Jakobovits Márta tárlata a *80-1 kétkben* címet fogja viselni, s a türkiz tündöklések Brassóba vándorolnak.

És ha ezt az írást a londoni *Nézz és láss* kiállítással kezdtük, fejezzük is be ezzel, kanyarodjunk picit vissza az angol metropoliszba. A kurátor a japán ikigaihoz (az élet értelme, a létezés oka) hasonlította Jakobovits Márta művészetét. Olyan lelkületű alkotó ő, aki

az egyszerűség szépségét, az egyszerű csodákat, a mulékony idő által koptatott valóságban rejlő szépet fogadja el. „Minden mesterségben megtalálhatod a magad ikigaiját. Nekem a kerámia a létezés értelme. Jó érzés, ha a néző, a befogadó is azt a fajta örömet érzi, amit én, amikor megtapintom ezt a csodálatos anyagot, a képlékeny agyagot.”

Nem sokkal a londoni vernisszázs előtt Márta a Temze-parton sétálva gyönyörű kavicsokat talált. A tárlatnyitón mindenki kapott tőle egy-egy kicsi kavicsot, aminek van egyénisége, titka. Arra kérte a tárlatlátogatókat az egyik kompozíció mellett, hogy mindenki helyezze oda a saját kövecskéjét, ahol úgy gondolja, hogy az a kő jól érezné magát. „Néhány szép kődarabot hazahoztam, mert ezek tovább inspirálnak.”

Tóth Hajnal

JAKOBOVITS MÁRTA, DLA, Ferenczy Noémi-díjas képzőművész, 1944. szeptember 22-én született Tasnádszántón (Szatmár megye, Románia). Nagyváradon él. Középiskolai tanulmányok: Nagykároly, Nagyszalonta (1957–1961); Építészeti főiskola, architektúra szak, Nagyvárad/Kolozsvár (1961–1964); Ion Andreescu Képzőművészeti Akadémia, Dekoratív művészetek és kerámia szak, Kolozsvár (1965–1971); Doctor of Liberal Arts, Moholy-Nagy Művészeti Egyetem, Budapest (2006). A Magyar Művészeti Akadémia és a Romániai Képzőművészek Szövetségének tagja, a nagyvárad Partiumi Keresztény Egyetem és a temesvári Nyugati Egyetem egykori oktatója. Hazai és nemzetközi szemináriumok, szimpóziumok meghívottja, aktív kiállító és előadó művész. Főbb kiállításainak helyszínei: Nagyszalonta, Nagyvárad, Budapest, Bukarest, Japán, Vallauris (Franciaország), Róma, Faenza (Olaszország), Kolozsvár, London. Előadásokat, művészeti workshopokat tartott és tart Magyarországon, Romániában, Hollandiában, Németországban, Iránban, Dánia különböző városaiban. Jelentősebb elismerések: a Romániai Képzőművészeti Szövetség Tűz-művészetek díja, Bukarest, 2007; Ferenczy Noémi-díj, Képző- és Iparművészeti Lektorátus, Budapest, 2011; Magyar Érdemrend Lovagkeresztje, 2013; Körösi Csoma Sándor-díj, 2002, Kovászna. Művészeti-alkotói tevékenységének főbb területei: szobrászati kerámia, tárgyalkotás, tárgye gyűttesek, installációk, tájspecifikus intervenciók, mázkutatások. Honlapja: www.jakobovits-marta.ro.